

คำนำ

หนังสือที่ทํากาลังอ่านอยู่เล่มนี้ เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น บทความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สารสำคัญ เรื่องเล่าขาน ตำนาน และข้อมูลในด้านต่างๆ ของศิลปวัฒนธรรมประเพณีล้านนา ที่ได้มาจากการศึกษาเรียนรู้ การค้นคว้า ผ่านเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต หนังสือ และเอกสารข้อมูลต่างๆ แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงใหม่ เพื่อให้ง่ายต่อการอ่าน การเรียนรู้ และทำให้ทราบถึง ประวัติศาสตร์ความเป็นมาศิลปวัฒนธรรมประเพณีล้านนาในด้านต่างๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ เรื่องเล่าขาน ตำนาน ที่ควรศึกษาและจดจำสืบไป

หนังสือเล่มนี้ เป็นการกล่าวถึง การประวัติความเป็นมา บ้านเกษตรสมบูรณ์ ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 56110 โดยเริ่มตั้งแต่ การเกิร่นำให้ทราบถึง ประวัติความเป็นมาของผู้คนของชนชาติพันธุ์ต่างๆ ก่อนที่จะรวมตัวกันเป็นสังคม การสร้างบ้านแปงเมือง ผู้นำ การอพยพการย้ายถิ่นฐาน ทั้งเพื่อย้ายที่อยู่อาศัย แสวงหากินหาหากินแห่งใหม่ที่อุดมสมบูรณ์ รวมไปถึง การอพยพทางการเมืองในสมัยโบราณ ที่เราเรียกว่า “การเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” คือการที่มีผู้นำหรือหรือนักรบ ไปตีเมืองใดเมืองหนึ่งในสมัยอดีต เมื่อรบชนะแล้ว ก็ได้เกณฑ์ผู้คนหรือเชลยศึกสงคราม เป็นการยกหรือเทครัวผู้คนทั้งหมด คือ การนำผู้คนในพื้นที่ที่รบชนะทั้งหมดนั้น และได้นำผู้คนเหล่านั้นกลับมาตั้งถิ่นฐานของนักรบหรือผู้นำในสมัยนั้นด้วย หรืออาจจะนำไปไว้ยังเมืองใดเมืองหนึ่ง อันเป็นยุทธวิธีการทำศึกสงครามในยุคสมัยนั้น ทำให้มีการโยกย้ายถิ่นฐาน ที่ปรากฏให้เห็นทั่วไปในสังคมไทย เช่น การอพยพถิ่นฐานของชาวพื้นเมืองล้านนา พี่น้องชาวยอง ชาวไทลื้อ เป็นต้น เมื่อมีการอพยพย้ายถิ่นฐานแล้ว ได้มาอยู่ร่วมกับชนพื้นเมืองเดิม ก็เกิดมีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมประเพณีระหว่างกัน ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน โดยได้เน้นเฉพาะเจาะจงไปที่พื้นที่เขต อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ใน **ส่วนแรก** ได้นำเสนอถึงหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ที่ได้ข้อมูลมาจากเว็บไซต์ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ที่ได้บันทึกเรื่องราวหลักฐานประวัติอำเภอเชียงคำ **ส่วนที่สอง** เป็นตำนานของพี่น้องชาวไทลื้อ ซึ่งก็ถือได้ว่า เป็นชนชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่เขตอำเภอเชียงคำของเราจำนวนมากเป็นอันดับสอง **ส่วนที่สาม** ถือได้ว่าเป็นส่วนที่มีประวัติหรือตำนานที่อยู่ใกล้เคียงกับชุมชนหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์ของเรามากที่สุด เนื่องด้วยมีบรรพบุรุษของชาวบ้านเกษตรสมบูรณ์ของเราเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย **ส่วนที่สี่** เป็นการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ บ้านเกษตรสมบูรณ์ โดยเริ่มตั้งแต่การก่อตั้ง รวมไปถึง สิ่งก่อสร้าง พื้นฐานทางด้านอาชีพ ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี ประชากร นอกจากนั้นแล้ว ยังได้เพิ่มเติมรายละเอียด ความเป็นมาของการสร้างวัดเกษตรสมบูรณ์ อันเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจอีกด้วย และใน**ส่วนสุดท้าย**ของหนังสือเล่มนี้ ได้เพิ่มเติมพิเศษไว้นั้นก็คือ การเพิ่มเรื่องราวศิลปวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของคนล้านนา ทั้งการดูฤกษ์ยามยามดี คำสอนมะเก่า สุภาษิตคำพังเพยล้านนา และสิ่งที่น่าสนใจอื่นที่เกี่ยวข้องกับล้านนาของเรา ฯลฯ เป็นต้น

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจไม่มากก็น้อย ต่อนักเรียนศึกษา หรือผู้ที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ทั่วไป เพื่อที่จะนำไปศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมา เรื่องเล่าขาน ตำนานต่างๆ หรือนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนเองสืบต่อไป

สงกรานต์ มาสุข

ท.ทิวเพื่อกา

1 พ.ย. 55

สารบัญ

ที่		หน้า
1.	คำนำ	ก.
2.	สารบัญ	ข.-ค.
3.	จากใจผู้รวบรวมและเรียบเรียง	ง.
4.	เกริ่นนำ	1.-2.
5.	ส่วนแรก หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ที่ได้ข้อมูลมาจากเว็บไซต์ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ที่ได้บันทึกเรื่องราวหลักฐานประวัติอำเภอเชียงคำ	2.-4.
	1. หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ที่ได้ข้อมูลมาจากเว็บไซต์ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี	2.
	2. ที่ตั้งและอาณาเขต	4.
	3. การแบ่งการปกครอง	4.
	3.1 การปกครองส่วนภูมิภาค	4.
	3.2 การปกครองส่วนท้องถิ่น	4.
6.	ส่วนที่สอง หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ตำนาน ความเป็นมาของพี่น้องชาวไทยลื้อ	5.-7.
7.	ส่วนที่สาม ตำนานพระธาตุดอยคำ ตำนานวัดพระนั่งดิน ตำนานสิงหนวัตร และตำนานพระธาตุสบแวน	8.-11.
8.	ส่วนที่สี่ ประวัติความเป็นมา บ้านเกษตรสมบูรณ์ ต.ร่มเย็น อ.เชียงคำ จ.พะเยา	12.-37.
	1. ประวัติความเป็นมา บ้านเกษตรสมบูรณ์	13.
	1.1 เส้นทางรถอพยพในอดีตจากจังหวัดน่านสู่อำเภอเชียงคำ	14.
	1.2 แผนที่เดินทางจากตัวอำเภอเชียงคำไปบ้านเกษตรสมบูรณ์	18.
	1.3 ผู้เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์	19.
	1.4 ผู้ใหญ่บ้านคนแรกและคนที่สองของหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์	20.
	1.5 นายเหลี่ยม รุ่งเรือง ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน พ.ศ. 2546 – ปัจจุบัน	21.
	2. สภาพทั่วไปของหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์	22.
	3. อาณาเขตติดต่อ	24.
	4. จำนวนประชากรของหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์	25.
	4.1 คณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน	25.
	4.2 คณะกรรมการหมู่บ้าน	26.
	4.3 ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน	26.
	4.4 คณะกรรมการ อสม. ประจำหมู่บ้าน	27.
	4.5 คณะกรรมการกลุ่มพัฒนาสตรี ประจำหมู่บ้าน	27.
	4.6 คณะกรรมการกลุ่มผู้สูงอายุ ประจำหมู่บ้าน	28.
	4.7 คณะกรรมการกลุ่มนักร้องรักศิลป์วัฒนธรรมประเพณีล้านนา	28.
	4.8 ประชาชนท้องถิ่น กลุ่มผู้รู้ประจำหมู่บ้าน	28.

ที่	หน้า
5. ข้อมูลอาชีพประจำหมู่บ้าน	29.
6. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่และสิ่งสำคัญ ประจำหมู่บ้าน	31.
7. แหล่งน้ำธรรมชาติ ประจำหมู่บ้าน	32.
8. กฎระเบียบปฏิบัติ ประจำหมู่บ้าน	33.
9. ภาพบรรยากาศ และกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน	34.
9. ส่วนที่ห้า ประวัติความเป็นมา วัดเกษตรสมบูรณ์ ต.รมเย็น อ.เชียงคำ จ.พะเยา	38.-65.
1. ประวัติความเป็นมา วัดเกษตรสมบูรณ์	38.
1.1 สามเณรรุ่นแรกของวัดเกษตรสมบูรณ์	41.
1.2 เจ้าอาวาสวัดเกษตรสมบูรณ์ รูปปัจจุบัน	45.
1.3 ภาพบรรยากาศ การอัญเชิญพระประธาน โดย เครื่องบินกองทัพอากาศ	47.
1.4 ภาพบรรยากาศของวัดและผ้าป่าจากคณะศรัทธาจากที่ต่างๆ	48.
1.5 สรุปลำนวนรายรับ-รายจ่าย จากคณะผ้าป่า คุณแม่เฮียง แซ่เจ็ย คุณสุภชัย วิวัฒน์ประเสริฐ และ คุณชนพร พิชญาจิตติพงษ์ ที่นำมาถวายวัดเกษตรสมบูรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2554	53.
1.6 ภาพบรรยากาศของวัดและผ้าป่าจากคณะศรัทธาจากที่ต่างๆ	57.
2. สภาพทั่วไปของวัดเกษตรสมบูรณ์	64.
3. อาณาเขตติดต่อ	64.
4. จำนวนเนื้อที่โดยประมาณ	64.
5. หมายเหตุ การสร้างวัด	65.
10. ฤกษ์งามยามดี ประเพณีวัฒนธรรมล้านนา	66.-91.
1. ฤกษ์งามยามดีของล้านนา	66.
2. วันดีวันเสียล้านนา	66.
3. ตำราดูความหมายของวันขึ้น/แรมก็ค่า ว่าจะทำกิจกรรมต่างๆว่าดีหรือไม่	67.
4. ตำราการสร้างบ้าน และ ความหมายของเสาเรือนแต่ละต้น	72.
5. ตำราดูความหมายการกระทำต่างๆ ว่าดีหรือไม่	72.
6. คำสอนบะแก์ล้านนา	78.
7. ตุ๊กซ์สุดๆ จะไปหื้อได้ปะ (สิ่งที่ทรมานสุดๆ อย่าได้พบได้เจอ)	91.
11. บรรณานุกรม / หนังสืออ้างอิง ที่มาของข้อมูลต่างๆ	92.
12. แผนที่จังหวัดพะเยา และ แผนที่อำเภอเชียงคำ	93.
13. ประวัติผู้รวบรวมและเรียบเรียง	94.

จากใจผู้รวบรวมและเรียบเรียง

บ้านเกษตรสมบูรณ์ หมู่ที่ 15 ต.ร่มเย็น อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2507 โดยพ่ออุ้ยแก้ว มาสุข ซึ่งเป็นปู่ของข้าพเจ้า ตอนแรกได้รวมอยู่กับบ้านใจใจ หมู่ที่ 4 และได้แยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2534 ณ บ้านแห่งนี้ เป็นดินแดนถิ่นที่ให้กำเนิดของข้าพเจ้า ข้าพเจ้า มีความรักหวงแหนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองเป็นอย่างยิ่ง ไม่เคยมีความคิดที่ จะลืมแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนของตนเองแม้สักนิดเลย ถึงแม้ว่า ชีวิตการเดินทางของข้าพเจ้านั้น ต้องเดินแรมสัญจร เพื่อดิ้นรนแสวงหาประสบการณ์ การเรียนรู้ต่างๆ จะว่าไปแล้ว ก็ได้เดินทางสัญจรไปมาแล้วเกือบทั่วโลกก็ว่าได้ แต่สิ่งหนึ่งที่คิดอยู่เสมอ หากมีโอกาส ได้ตอบแทนแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนแล้ว ข้าพเจ้าก็จะไม่รอช้า ในความคิดของข้าพเจ้า ก็ต้องการให้บ้านเกิดเมืองนอน มีการพัฒนาและควบคู่ไปกับการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นบ้านล้านนา ไม่อยากให้ชาวบ้าน ลูกหลานหลงลืมถิ่นกำเนิดบ้านเกิดตัวเอง เมื่อมีการศึกษาพัฒนาตนเองแล้ว ก็อยากให้กลับไปพัฒนาบ้านเกิดของตนเองบ้าง เพื่อให้เจริญทัดเทียมกับสังคมทั่วไป แต่ไม่มีวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ทั้งในด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ให้คงอยู่สืบไปตราบนานเท่านาน

ด้วยแรงบันดาลใจอีกอย่างหนึ่ง ที่ผู้เขียน ทำหนังสือและเว็บไซต์ขึ้นนั้น เนื่องด้วยผู้จัดทำเอง ชอบหาความรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นช่องทางหนึ่ง ที่ผู้จัดทำมีความคิดเห็นว่าการศึกษาระบบอินเทอร์เน็ตนั้น ให้ความรู้อย่างมากมาหลายทศวรรษมาแล้ว ถึงแม้ว่า ปัจจุบันยุคอินเทอร์เน็ต จะเจริญก้าวหน้าไปมาก แต่ก็ยังมีอยู่เฉพาะในสังคมกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจจะยังไม่ครอบคลุม ถึงชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน คนชนบท หลายคนเคยทักท้วงข้าพเจ้า จะทำไปเพื่อเหตุผลอันใด ข้าพเจ้า ก็บอกเขาไปว่า ทำเพื่อไว้อาตมาข้างหน้า หากอินเทอร์เน็ต ได้ครอบคลุมทั่วประเทศไทย ถึงบ้านเกิดของข้าพเจ้า ชาวบ้านหรือเด็กรุ่นใหม่ อาจจะมีแนวคิดอย่างข้าพเจ้าบ้าง เพื่อที่จะช่วยกันพัฒนา ดำเนินชีวิตบนวิถีทางเดิมตามบรรพบุรุษปู่ย่าตายาย โดยการใช้ชีวิตแบบผสมผสาน ระหว่างวัฒนธรรมพื้นเมือง กับความเจริญของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้สอดคล้องกันให้ได้ ข้าพเจ้าได้เดินทางไปหลายหนหลายแห่งหลายประเทศ ก็ได้เห็นความเจริญมากมาย ได้เข้าใจสัมผัสเหตุการณ์สังคมของแต่ละที่ได้เป็นอย่างดี ข้าพเจ้าไม่ไหวงสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อเป็นการตอบแทนจากการทำหนังสือและเว็บไซต์นี้ อาจจะมีหมดเงินด้วยซ้ำไปสำหรับการจัดทำเว็บไซต์นี้ ทั้งค่าเช่าพื้นที่ ค่าเช่าโดเมน และอะไรอีกหลายอย่าง แต่มันก็เป็นความสุขและความภาคภูมิใจเล็กๆน้อยๆที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน การเดินทางที่ยังไม่สิ้นสุดและก็ไม่รู้ว่าจะไปหยุด ณ ตรงจุดไหนของชีวิต ก็ได้แต่หวังไว้ว่า มันคงมีประโยชน์บ้าง และเพื่อเป็นการแบ่งปันความสุขเล็กๆน้อยๆ ให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ปัจจุบันถือได้ว่า เว็บไซต์หมู่บ้านของเรา ก็ได้ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับหนึ่ง ได้มีผู้เข้ามาเข้าชมมากถึง 874,024 ครั้ง (23 ต.ค. 55) เนื่องด้วย พี่น้องผองเพื่อนของเราที่อยู่ต่างทิศต่างแดน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศต่าง ก็ได้รับรู้ความเป็นไปของบ้านเราอยู่อย่างสม่ำเสมอ ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ สิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาและภาพต่างๆภายในหมู่บ้านของเรา ให้พี่น้องที่ต้องดิ้นรนต้องขวานขวาย เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง เพื่อที่จะนำไปจุนเจือครอบครัวพ่อแม่พี่น้อง บางท่านก็ได้เดินทางออกจากบ้านเรามา ทั้งการมาศึกษาและหางานทำ ก็จะได้รับรู้ข่าวสาร ความสนใจของหมู่บ้านเกษตรสมบูรณ์ของเรา ผมจึงได้จัดทำเว็บไซต์ขึ้นมา ก็อยากให้พี่น้องผองเพื่อนเราช่วยกันเผยแพร่กันให้เป็นที่รู้จัก เยอะๆนะครับ เว็บไซต์หมู่บ้านของเรา นี้ ผมได้จัดทำขึ้นมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ซึ่งก็มีค่าใช้จ่ายไม่น้อย นั่นก็คือ ค่าเช่าโดเมนเป็นรายปี อยู่สองโดเมนๆละ 300 บาทต่อปี นั่นก็คือ www.kasetsomboon.org และ www.kasetsomboon.com และเช่าพื้นที่เซิร์ฟเวอร์ เพื่อเก็บข้อมูลและเผยแพร่ปีละ 1,200 บาท รวมทั้งสิ้นที่ผมต้องจ่ายทุกปี คือ ปีละ 1,800 บาท ก็ผ่านไปหลายปีแล้ว และก็ไม่ว่าจะรับภาระนี้ไปได้ก็ทนทานขนาดไหน แต่ก็พยายามทำให้ดีที่สุด พี่น้องท่านใดต้องการมีส่วนร่วมในจิตสำนึกรักบ้านเกิดจะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายผมบ้างก็ได้ครับ นี่ยังไม่รวมค่าจดหลักบัตรคนอน ค่าเสียเวลาที่ผมเคยคิด บางทีที่ติดต่อกันเป็นเดือนๆ ยิ่งในช่วงที่ทำเว็บไซต์ในปีแรกด้วยแล้ว เนื่องด้วยผมไม่มีความรู้ในเรื่องพวกนี้เลย ต้องอาศัยผู้มีความรู้จากหลายที่หลายแห่ง ทั้งอ่านจากเว็บไซต์ www.google.com ที่ช่วยผมได้เยอะมาก แต่ผมมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ผมทำอย่างยิ่งครับ หลายครั้ง เคยตั้งคำถามกับตัวเองเหมือนกันว่าทำไปเพื่ออะไร จะเพื่ออะไรแล้วแต่เถอะครับ เขาเป็นว่าสักวันสิ่งที่หวังไว้สักว่าทุกคนจะมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตนเองขึ้นมาบ้าง และช่วยกันกลับไปพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอนของเราบ้าง เพราะบางคนบางท่านไปได้ดี แล้วก็ลืมบ้านตัวเองหมด

ผู้จัดทำ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือและเว็บไซต์ของเรา จะให้ทั้ง ความรู้ สารความสุขความบันเทิงต่อตัวท่านเองและสังคมไม่มากนักน้อย ขอให้พี่น้องบ้านเกษตรสมบูรณ์ของเราอยู่กันอย่างแบบเศรษฐกิจพอเพียงนะครับ ก็ว่ากันไปตามวิถีทางของแต่ละคนนะครับ ดังคำสุภาษิตล้านนาที่ว่าไว้ "ตางหนูหนูไต ตางไหน ไหนเดียว เคยเอาไว้เกี่ยวข้าว เหล้าเอาไว้กิน หินทรายปูน เอาไว้แป้งบ้าน คนซื้อร้านก็อดตาย " ซึ่งเป็นคำสอนที่ดี ก็อยู่ที่แต่ละคนว่าจะจะกันอย่างไร ตามวิถีของแต่ละคน แต่ก็ขอรับรองว่า ขอให้อิทธิคุณธรรมประจำใจ ไม่เอาเปรียบสังคม ไม่เอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็เป็นพอ ส่วนใครจะรวยจะจน ก็คือคนเหมือนกัน บางคนร่ำรวย มีบ้านมีรถ มีทรัพย์สินสมบัติ ก็เป็นวาสนาบารมีของคนนั้น ขออย่างเดียวมีคุณธรรมคิดดี ทำดี พูดดี แล้วชีวิตจะได้ดี ชื่อสัตย์ต่อตนเองและคนอื่น รับรองว่าสังคมสงบสุขแน่นอนครับ

สุดท้าย ขอขอบคุณทุกกำลังใจที่ส่งมาให้ ทั้งจากลูกศิษย์ที่เคยสอนเคยอบรมมา จากงานค่ายพุทธบุตรและตามโรงเรียนต่างๆ ขอมอบทุกตัวอักษร ทุกภาพ และทุกอย่าง เพื่อเป็นวิทยาทาน ช่วยส่งผลให้ผู้จัดทำ มีสติปัญญาล้ำเลิศ สุขภาพร่างกายแข็งแรงและขออานิสสงฆ์เหล่านี้แผ่ไปถึงบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ครูบาอาจารย์ที่คอยอบรมสั่งสอนให้ความรู้ และสุดท้าย ขอให้โลกใบนี้มีความสุขสงบร่มเย็นตลอดไป เทอญ